

РОЛЬ МЕДОНОСНИХ БДЖІЛ У ЗАПИЛЕННІ ПОЛЬОВИХ РОСЛИН

Дімітров І.С. 11АІ

Керівник Чорна Т.С., к.т.н., доц.

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Анотація – проведено аналіз впливу бджіл на врожайність польових культур господарств півдня України.

З усіх комах, що живуть на планеті, бджола – одна з найбільш корисних для людини. Бджола-трудівниця не лише дарує цілющі і унікальні по своєму складу продукти, але і запилює рослини, сприяючи продовженню життя на Землі.

Самі кричущі проблеми — повна відсутність державної політики і підтримки бджільництва, невиправдане широке використання в сільському господарстві небезпечних для людей і бджіл пестицидів, умисне ігнорування аграріями вимог законодавства України по безпечному їх використанню. Так, минулого року з цієї причини в Україні загинули більше 45 тис. бджолосімей, збиток бджолярів перевищив 100 млн грн. Ніякої компенсації пасічники від держави не отримали. Кількість випадків масової загибелі бджіл щорічно збільшується в геометричній прогресії. У Запорізькій області вже зафіксовані перші цього року випадки загибелі бджіл [1].

До групи рослин, що добре відвідуються бджолами, відносяться: з польових культур – гречка, соняшник, еспарцет, гірчиця, ріпак, коріандр, кенаф, цикорій; з баштанних – кавуни, дині, гарбузи; з овочевих – огірки, кабачки, насінники капусти, брукви, ріпи, лука.

Усі перераховані культури добре притягають бджіл, тому організувати їх запилення нескладно. Необхідно лише підвезти до посівів достатнє число вуликів з бджолами. Кількість сімей визначають залежно від площі запилюваної ділянки. Зразкові норми кількості сімей для запилення 1 га наступні: гречки – 2, еспарцету – 3, соняшнику – 0,5-1, огірків і бахчових – 0,3 сімей. Дуже важливо, щоб пасіка була підвезена впритул до запилюваного масиву. При цьому чим ближче знаходяться вулики від запилюваних рослин, тим вище урожай цієї культури. На дуже великих або витягнутих масивах, протяжністю 1 км і більше, слід організувати зустрічне запилення: поставити дві пасіки на протилежних кінцях масиву. Загальне число вуликів на пасіках, поставлених для зустрічного запилення, повинне відповідати площі запилюваної ділянки згідно з вказаними вище нормами.

Найважливіший медонос серед польових культур, що запилюється комахами і за допомогою вітру. Основні запилювачі соняшнику – медоносні бджоли. Спостерігається певна залежність між кількістю бджіл на ділянці соняшнику і його врожайністю. При запиленні бджолами кількість розвиненого насіння складає у соняшнику 87...93%, без запилення – 76...78%. Урожай зерна соняшнику при бджолозапиленні підвищується на 40...50%. Соняшник цвіте більше двох тижнів. Але комах-обпилювачів притягають тільки перші квітки впродовж п'яти...семи, максимум десяти днів. Медоносні бджоли летять на них в уранішні і вечірні години, коли прохолодно. Урожай соняшнику значною мірою залежить від насиченості посівів бджолами. При розміщенні на 1 га посіву до 0,25 бджолої сім'ї урожай складає 11,8 ц, 0,7...1,0 бджолої сім'ї – 16,7 ц. Для ефективного запилення соняшнику треба своєчасно підвезти бджіл до посіву з розрахунку 0,5...1 бджолої сім'ї на 1 га.

Тому треба організовувати бджолоферми, мобільні пасіки на колесах, платформах, павільйони, а керівникам сільгосп підприємств активніше притягати їх для бджолозапилення ентомофільних культур. Саме так роблять в США. Фермер, який вирощує гречку і інші культури, укладає договір з фермером-бджолярем на літній період з оплатою до 100 американських доларів за бджолосім'ї, яка задіяна на бджілозапилювання цих культур. Внаслідок запилення таке господарство отримує значну добавку до урожаю, а пасічник - мед і гроші. Така співпраця заслуговує на увагу і в наших умовах. На думку бджолярів, є необхідність ввести до Карного кодексу окрему статтю (247-1 «Потрава бджіл»), якій би встановлювалися санкції (покарання) за порушення законодавства у галузі бджільництва, зі значним посиленням відповідальності.

Одно з можливих рішень проблеми – гармонізація українського законодавства з європейським. Це означає заборону неонікотиноїдів і інших найбільш токсичних засобів захисту рослин і в Україні. А доки українські бджолярі підраховують збитки. Пізніше збитки понесуть і місцеві аграрії. Якщо бджоли вимиратимуть в таких темпах, українські поля і сади нікому буде запилювати. Подальше зникнення медоносних комах приведе до погіршення глобальної продовольчої безпеки у всьому світі. Станеться зникнення із Землі більше 20 тисяч видів квітучих рослин, що підірве основи Земних екосистем. На думку Альберта Ейнштейна, через 4 року після повного зникнення цієї корисної комахи, людство загине з голоду і браку кисню.

Тому давайте берегти бджіл, користь яких для людини неоцінима.

Література

1. В Україні знову масово гинуть бджоли: хто винен і що з цим робити? // Україна молода. – Режим доступу: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3462/159/133769/>